

Сет Годин

ПРАКТИКАТА

СПОДЕЛЕТЕ
ТВОРЧЕСКАТА СИ
РАБОТА

София, 2021

Преводът е направен по изданието:

Seth Godin

THE PRACTICE

Shipping Creative Work

Portfolio / Penguin, 2020

Copyright © 2020 by Do You Zoom, Inc.

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Portfolio, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC

Изображението на стр. 34 е предоставено от Дрю Дернавич.

Всички други изображения са предоставени от автора.

© Издателство „Изток-Запад“, 2021

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Боян Костов, превод, 2021

© Марио Йорданов, оформление на корицата, 2021

ISBN 978-619-01-0842-9

СЕТ ГОДИН

Практиката

*Споделете
творческата си
работа*

Превод от английски

Боян Костов

Съдържание

Доверете се на своя Аз	9
Благороден	41
Професионалистът	85
Намерения	103
Няма такова нещо като писателски блокаж	133
Правете хипотези	179
Добийте уменията си	187
Търсете ограничения	203
Откъде идват идеите?	217
Ако утре може да подобрите стореното днес, бихте ли го направили?	219
Неутолимо	220
Благодарности	222

1. Възможно е

Това е книга за хора, които искат да ръководят, да пишат или да пеят.

За хора, които се стремят да преподават, да правят иновации и да разрешават интересни проблеми.

За хора, които искат да тръгнат на пътешествието да станат терапевти, художници или лидери.

За хора като нас.

Възможно е. Хората преди нас са успели да говорят, да се изправят и да постигнат промени. Макар че всяко пътуване е уникално, всички следват модел – и щом го видите, той е ваш.

Просто трябва да намерим смелостта да бъдем по-креативни. Силите, които ни задържат, открай време са невидими, но ние можем да ги видим и разберем и да започнем да вършим работата си.

Практиката е налице, ако сме готови да се захванем с нея. И практиката ще отвори вратата към промяната, която се стремите да осъществите.

2. Моделът и практиката

Животът ни следва модел.

За повечето от нас този модел е определен отдавна. Решили сме да приемем една история на съобразяване и удобство в търсенето на статут в свят, ограничен от недостига.

Индустриалната икономика го изисква. Подтиква ни към консумация и подчинение. Вярваме, че системата и хората, за които работим, ще ни дадат това, от което се нуждаем, стига да сме готови да не се отклоняваме от пътя, който са ни определили. Мозъците на всички нас са промити от много ранна възраст да приемем тази динамика и да бъдем част от нея.

Сделката е проста: следвайте стъпките и ще получите резултатите, които системата ви е обещала. Може да не е лесно, но с полагане на усилие почти всеки може да го направи.

Затова се фокусираме върху резултатите, защото по този начин знаем, че сме следвали стъпките без грешка. Индустриалната система, която е промила мозъка ни, изисква да се фокусираме върху резултатите, за да докажем, че спазваме рецептата.

Този приоритет има смисъл, ако надеждният, предсказуем краен резултат наистина има значение и възнаграждението ви наистина е гарантирано. Какво обаче се случва, когато светът ви се промени?

Изведнъж невинаги получавате това, което уж ви беше гарантирано. И начинанията, с които трябва да се захванете, вече не са толкова интересни, колкото бихте искали да бъдат. Кухостта на сделката вече става очевидна: вие сте заети да жертвате сърцето и душата си за награди, но наградите не идват толкова редовно, колкото ви беше обещано.

Важната работа, работата, която наистина искаме да свършим, не е придружена с рецепта. Тя следва различен модел.

Тази практика е достъпна за нас – не като бърз заместител, рецепта, която гарантирано ще произведе резултати, а като практика. Тя представлява постоянен, поетапен подход, който следваме заради самия него, а не защото искаме нещо гарантирано в замяна.

Рецептата за рецепти е ясна: добри съставки, мизанплас, внимание към детайла, топлина, завършек. Правите ги поред. Но когато създаваме нещо за първи път, то не е толкова линейно, нито лесно за записване.

Тази нова практика изисква лидерство, творчески принос – нещо, което не просто всеки може да произведе, нещо, което може да не работи, но което може да си струва да се преследва. То често се нарича „изкуство“.

Индустриалната система, в която всички живеем, се основава на резултатите. Става въпрос за гарантирана производителност в замяна на вцепеняващ душата предварително насочен труд. Но ако решим да потърсим различно пътешествие, то е достъпно за нас. Това е пътят, следван от тези, които търсят промяна, които искат да подобрят нещата.

Това е път, определен от устойчивостта и благородството. Той е фокусиран навън, но не зависи от успокоение или аплодисменти.

Творчеството не се повтаря; не е възможно. Но творческото пътешествие все пак следва модел. То е практика на растеж и свързаност, на отдаденост и смелост. То също така е практика на безкористност и его, вплетени в безкраен танц. Практиката съществува за писатели и лидери, за учители и художници. Нейната основа е в реалния свят; тя е процес, който ни отвежда там, където се надяваме да отидем.

Тази практика е пътуване без външен шеф. Тъй като никой не е начело, този път изисква вместо това да се доверим на себе си и по-важното – на своя Аз.

В „Бхагавад гита“¹ е написано: „По-добре зле своя дълг да следваш, отколкото стриктно да следваш чуждия.“ Помислете за хората, които са намерили своя глас и са оказали реално въздействие: пътищата им винаги се различават, но техните практики се припокриват в много отношения.

В основата на практиката на твореца е доверието: трудното пътуване да се доверите на своя Аз, който често е скрит – уникалният човек, с когото всеки от нас живее.

Съзрете модела, открийте практиката си и можете да започнете да живеете процеса на правене на магия. Вашата магия. Магията, от която се нуждаем в момента.

---

¹ Санскритска поема, свещена книга на индуизма, част от индийския епос „Махабхарата“. София, Народна култура, 1989. Превод от санскрит: Йорданка Пейчинова, Владимир Левчев. (Всички бележки под линия, без изрично отбелязаните, са на преводача.)

3. Търсите ли нещо?

Повечето от нас търсят.

Ако ни е грижа достатъчно, продължаваме да търсим онова чувство, онова въздействие, способността да направим нещо значимо. И после търсим още по-усилено.

Последователите не търсят. Те просто вървят по стъпките на хората пред тях. Справят се добре на изпитите, спазват инструкциите и се изкачват на следващото стъпало.

Лидерите се стремят да подобрят нещата, да допринасят и да намерят стабилна основа. Шансът да направят нещо значимо и успоредно с това да бъдат видени и уважавани.

Това търсене създаде нашата култура и света, в който живеем. Все повече и повече хора, активно участващи и допринасящи, създават заедно нещо, което си струва да се изгради.

Нека го наречем *изкуство*. Човешкият акт на извършване на нещо, което може да не работи, нещо благородно, нещо, което има значение. Емоционалният акт на извършването на лична, самонасочена работа, която да променя света по начин, от който можем да се гордеем.

Всеки от нас има повече лостове от когато и да било. Имаме достъп до инструменти, до безброй пътища напред и реална възможност да допринесем.

Вашето участие има значение. Вашето изкуство има значение.

Струва си да си напомните, че въпросът не е „мога ли да правя изкуство“, защото вече сте го правили.

Вече поне веднъж сте се изказали, допринесли сте с нещо, което е имало значение. Казали сте нещо смешно на приятел, а може би дори сте напълнили „Карнеги Хол“.

И сега имаме нужда да го направите отново. Обаче в още по-голяма степен.

Истинският въпрос е: „Достатъчно ли ме е грижа да го направя отново?“

Както Джон Гарднър пише: „Обновяването на обществата и организациите може да продължи напред само ако някой се интересува.“

4. Аскъда екмек

Аскъда екмек: на куката има хляб. Това е древна традиция в Турция. Когато купувате хляб в местната пекарна, можете да изберете да платите за допълнителен самун хляб и след като приберете покупката си, собственикът ще закачи втория хляб на кука на стената.

Ако дойде човек в нужда, той или тя може да попита дали има нещо на куката. Ако има, хлябът се споделя и гладът се облекчава. Може би също толкова важно е, че се изгражда общност.

Когато изберете да създавате творческа работа, вие разрешавате проблем. Не само за вас, но и за тези, които ще се изправят пред това, което сте създали.

Поставяйки себе си на куката, вие извършвате благородно дело. Споделяте прозрение, любов и магия. И колкото повече се разпростира, толкова по-ценен става за всички, които имат късмета да изпитат вашия принос.

Изкуството е нещо, което правим за другите хора.

5. Откриване на практика

Имате ли творчески герой? Някой, който редовно води, създава и свързва? Може би е танцьор, музикант или адвокат по граждански права. Във всяко поле на дейност някои хора се открояват като създателите на това, което следва, като гласовете на това, което е сега.

Ето някои, с които може да започнете: Патриша Барбър, Заха Хадид, Джоуел Сполски, Сара Джоунс, Йо-Йо Ма, Том Питърс, Фрида Кало, Банкси, Рут Бадер Гинсбърг, Брайън Стивънсън, Лиз Джаксън, Симоне Йетч, Джонас Солк, Мухамад Юнус, Рюзан Кеш, Грета Тунбери, Джон Удън, Аманда Кофман – живи или мъртви, известни или не, има създатели на промени във всяко кътче на нашата култура.

С малки изключения, кариерите и работните процеси на всеки един от тези артисти са сходни. Резултатът от труда им и техни-

те обстоятелства са различни, както и времето, когато творят, но практиката се запазва.

Ние също можем да възприемем практика.

Може би нямаме нужда от желязна рецепта за това какво означава да си вършим работата. Може би вместо поредица от стъпки, които да следваме, ще е по-добре да разберем как всъщност работи светът понастоящем.

Можем да възприемем практика. Ето изненадващите истини, които са скрити от нашето желание за онези перфектни резултати, които желязните рецепти обещават, но никога не могат да осигурят:

- Умението и талантът са различни неща.
- Добрият процес може да доведе до добри резултати, но не ги гарантира.
- Перфекционизмът няма нищо общо с това да бъдеш перфектен.
- Вдъхването на увереност е безсмислено.
- Хюбрисът е обратното на доверието.
- Нагласите са умения.
- Няма такова нещо като писателски блокаж.
- Професионалистите произвеждат с умисъл.
- Творчеството е акт на лидерство.
- Лидерите са самозванци.
- Всички критики не са еднакви.
- Ставаме творци, когато споделяме работата си.
- Добрият вкус е умение.
- Страстта е избор.

В цялата книга ще продължим да се връщаме към подобни изненадващи истини, които откровено противоречат на това, на което са ни учили за продуктивната работа в система, основана на съобразяване и рецепти. Творците са били отхвърляни или засрамвани за това, че са приемали тези истини, но това е така, защото те работят. Те подриват доминантната властова структура, като в същото време ни дават възможност да подобрим нещата за хората, на които се стремим да служим.

6. Уроци по жонглиране

Научил съм стотици хора как да жонглират. За да се научите, е нужно просто прозрение: хващането на топката не е основната ви цел.

Хората, които не успяват да се научат да жонглират, винаги се провалят, защото се опитват да хванат следващата топка. Щом се хвърлите да хванете топката обаче, вие излизате от позицията за следващото хвърляне и тогава всичко се разпада.

Вместо това започваме само с една топка. И не се занимаваме с хващане: само хвърляне и изпускане, хвърляне и изпускане, хвърляне и изпускане. Двайсет пъти хвърляте топката с лявата си ръка, гледайки как пада всеки път.

И след това го правите по същия начин, но с дясната.

Практикувате как да хвърляте. Усъвършенствате хвърлянето си. Ако подобрите достатъчно хвърлянето си, хващането ще се получи от само себе си.

Оказва се, че цялото това изпускане е най-трудната част за тези, които се учат да жонглират. Чувстват се изключително неудобно да хвърлят топката и след това да я оставят да падне на земята. Желанието за краен резултат е дълбоко вкоренено и за някои това е моментът, в който се отказват. Те просто не могат да понесат процес, който умишлено игнорира крайния резултат.

За тези, които устоят, процесът бързо набира скорост.

Може би петнайсет минути по-късно опитваме хвърляне, хвърляне, изпускане, изпускане. Просто две топки и две хвърляния.

И след това (без напрежение) хвърляне, хвърляне, хващане, хващане.